VILNIAUS APYGARDOS PROKURATŪROS
VILNIAUS APYLINKĖS PROKURATŪROS 3-ASIS SKYRIUS

NUTARIMAS
ATMESTI SKUNDĄ

Data	2026-10-29
Surašymo vieta	Vilnius
Ikiteisminio tyrimo Nr.	M-2-02-00838-26

Nutarimą priėmė	Prokuroras Edvinas Navickas
n u s t a t ė:	
Tiriama nusikalstama veika, jos kvalifikavimas	Lietuvos Respublikos generalinėje prokuratūroje 2026-09-18 gauti ir Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūrai perduoti nagrinėti pareiškėjo Grant Arthur Gochin 2026-09-17 pareiškimai dėl galimo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 170^2 straipsnio 1 dalies pažeidimo, susijusio su Visuotinės lietuvių enciklopedijos (VLE) viešais istoriniais įrašais. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto trečiojo policijos komisariato 2-ojo veiklos skyriaus vyriausioji tyrėja Toma Gaigalaitė, vadovaudamasi BPK 168 str. ir 3 str. 1 d. 1 p., 2026-10-05 priėmė nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, nes nepadaryta veika, turinti nusikaltimo, numatyto BK 170-2 str. 1 d., požymių. (toliau – Skundžiamas nutarimas)

Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūroje gautas Grant Arthur Gochin skundas (reg. Nr. AP-32871) panaikinti Skundžiamą nutarimą (toliau – Skundas).

Skundas atmestinas

BPK 168 str. 1 d. nustato, kad prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais – ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar yra aiškios šio kodekso 3 str. 1 d. nurodytos aplinkybės. BPK 3 str. 1 d. nustato, kad baudžiamasis procesas negali būti pradedamas, jeigu nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių.

Teismų praktikoje, aiškinant aukščiau išdėstytas teisės normas, pažymima, kad baudžiamasis procesas yra tikslingas tik tuomet, kai jį pradėjus bei tęsiant yra manoma, kad bus išaiškinta padaryta nusikalstama veika ir baudžiamojon atsakomybėn patrauktas ją padaręs asmuo (žr. *Vilniaus apygardos teismo 2015-09-30 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-1377-487/2015; 2015-09-30 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-1375-487/2015; Panevėžio apygardos teismo 2020-07-28 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-108-879/2020*). Jei veikoje nėra bent vieno BK įtvirtintos nusikalstamos veikos sudėties požymio, tokia veika nelaikoma nusikalstama (žr. *Klaipėdos apygardos teismo 2018-04-11 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-35-557/2018; Panevėžio apygardos teismo 2018-09-28 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-172-366/2018; 2018-09-10 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-136-768/2018*). Neatsakingai pradėtas ir nepagrįstas baudžiamasis persekiojimas būtų neteisėtas ir grubiai pažeistų persekiojamų asmenų teises ir interesus (žr. *Panevėžio apygardos teismo 2019-04-08 m. balandžio 8 d. nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-50-581/2019; 2018-10-03 nutartį baudžiamojoje byloje Nr. 1S-177-334/2018*).

Nuorašas tikras
Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius
2026-10-29

Pirma, įvertinus pareiškėjo Grant Arthur Gochin procesiniuose dokumentuose išdėstytas aplinkybes, pripažįstama, kad medžiagoje nenustatyta, kad pareiškėjo nurodyti asmenys, rašę, publikavę ar kitaip prisidėję prie šių straipsnių viešinimo, veikdami tiesiogine tyčia, viešai grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu neigė ir menkino genocido ar kitus nusikaltimus žmoniškumui arba karo nusikaltimus, taip pat pareiškėjo procesiniuose dokumentuose išdėstyti deklaratyvaus turinio teiginiai, grindžiami ne faktiniais duomenimis, bet samprotavimais ar prielaidomis (nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi). Tai sudaro savarankišką pagrindą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 170-2 str. 1 d.

BK 170-2 str. 1 d. numatyta atsakomybė tam, kas viešai pritarė Lietuvos Respublikos ar Europos Sąjungos teisės aktais arba įsiteisėjusiais Lietuvos Respublikos ar tarptautinių teismų sprendimais pripažintiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, juos neigė ar šiurkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta ar galėjo būti sutrikdyta viešoji tvarka, taip pat tas, kas viešai pritarė SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, SSRS ar nacistinės Vokietijos įvykdytiems genocido ar kitiems nusikaltimams žmoniškumui arba karo nusikaltimams, arba 1990–1991 metais įvykdytiems kitiems agresiją prieš Lietuvos Respubliką vykdžiusių ar joje dalyvavusių asmenų labai sunkiems ar sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikai arba labai sunkiems nusikaltimams Lietuvos Respublikos gyventojams, juos neigė ar šiurkščiai menkino, jeigu tai padaryta grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl to buvo sutrikdyta ar galėjo būti sutrikdyta viešoji tvarka.

Pareiškėjas galimai padarytą nusikalstamą veiką iš esmės grindžia tuo, kad Visuotinės lietuvių enciklopedijos (VLE) straipsniuose apie Semeliškes, Trakus, Vievį, Onuškį, Žaslius ir Žiežmarius, pastraipose apie 1941 m. vykdytas žydų žudynes, nenurodytos visos reikšmingos istorinės aplinkybės. Kaip galima įsitikinti, Visuotinės lietuvių enciklopedijos (VLE) straipsniuose pateikiama susisteminta informacija apie įvairias sritis arba konkretų temų ratą. Šiuo konkrečiu atveju pareiškėjo nurodyti straipsniai yra siejami su susisteminta informacija apie miestų, miestelių ir gyvenviečių lokaciją, herbus, kūrimosi istoriją, architektūrą, tuo pačiu juose nurodomos susijusios istorinės aplinkybės apie šiose vietose vykdytą žydų holokaustą ir žudymą. Aplinkybės straipsniuose aprašomos glaustai ir konkretizuotai, toks pats aplinkybių aprašymas taikomas aprašant ir istorines aplinkybes apie žydų holokaustą ir žudymą. Taigi straipsniuose glaustai ir konkretizuotai aprašoma susistemina informacija apie savo pobūdžiu skirtingas temas, kurios liečia konkrečius miestus, miestelius ir gyvenvietes, nė vienos iš šių temų neišskiriant. Toks teksto dėstymas aiškiai parodo, kad pagrindinis straipsnių rengimo tikslas yra glaustai ir konkretizuotai aprašyti aplinkybes, reikšmingas apibūdinant miestus, miestelius ir gyvenvietes, visuomenei pateikti susistemintą informaciją. Dėl šių aplinkybių, net jeigu Visuotinės lietuvių enciklopedijos (VLE) straipsniuose trūksta išsamumo ar tikslumo aprašant žydų holokaustą ir žydų žudynes, tai savaime nepatvirtina, kad asmenys, rašę, publikavę ar kitaip prisidėję prie šių straipsnių viešinimo, veikdami tiesiogine tyčia, viešai grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu neigė ir šiukščiai menkino genocido ar kitus nusikaltimus žmoniškumui arba karo nusikaltimus.

Pastarosios aukščiau nutarimo pastraipoje aptartos aplinkybės dėl Visuotinės lietuvių enciklopedijos (VLE) straipsnių pobūdžio, tematikos ir aplinkybių dėstymo stiliaus leidžia teigti, kad pareiškėjo argumentai dėl straipsniuose neįvardijamų visų asmenų, kurie, jo teigimu, dalyvavo žudynių procese, savaime neleidžia daryti išvados, kad tokiu būdu yra neigiamas ar šiurkščiai menkinamas pats tarptautinis nusikaltimas. Šiuo atžvilgiu sutiktina su Skundžiamo nutarimo motyvais, kad tai yra skirtingo išsamumo istorinio pasakojimo klausimas, o ne savaime baudžiamosios teisės reguliavimo dalykas. Vien faktas, kad viename VLE straipsnyje pateikiama

Nuorašas tikras
Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius
2026-10-29

trumpesnė informacija, o kitame – išsamesnė, nesudaro pagrindo konstatuoti tyčinį tarptautinių nusikaltimų neigimą ar šiurkštų menkinimą. Tuo labiau nusikaltimo požymiu, įskaitant tiesioginės tyčios, niekaip nepatvirtina ir tai, kad tuo pačiu metu jau kitame specializuotame straipsnyje informacija apie aktualų įvykį yra pateikiama išsamiau detalizuojant visas tam konkrečiam įvykiui reikšmingas aplinkybes.

Kaip pagrįstai nurodoma Skundžiamame nutarime, iš paties pareiškėjo nurodytų aplinkybių matyti, kad VLE straipsniuose yra aiškiai nurodomi žydų žudynių faktai, aukų skaičius bei jų ryšys su nacistinės Vokietijos okupacine valdžia. Pareiškėjas pats nurodo, kad, pavyzdžiui, Semeliškių, Trakų, Vievio, Onuškio, Žaslių ir Žiežmarių straipsniuose aprašomos 1941 m. įvykdytos žydų žudynės ir nurodoma nacistinės Vokietijos okupacinės valdžios įtaka ar įsakymas. Taigi pačios holokausto ir žydų žudymo aplinkybės yra aprašytos, jos nėra neigiamos ar menkinamos, tai pripažįsta ir pats pareiškėjas. Kita vertus, neišsamus aplinkybių aprašymas straipsniuose savaime nepatvirtina ir to, kad asmenys, rašę, publikavę ar kitaip prisidėję prie šių straipsnių viešinimo, veikdami tiesiogine tyčia, ne tik viešai neigė ir menkino genocido ar kitus nusikaltimus žmoniškumui arba karo nusikaltimus, bet tai darė grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu.

Pats pareiškėjas savo procesiniuose dokumentuose nenurodo jokių konkrečių aplinkybių, kurios leistų manyti, kad asmenys, rašę, publikavę ar kitaip prisidėję prie šių straipsnių viešinimo, veikdami tiesiogine tyčia, viešai grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu neigė ir menkino genocido ar kitus nusikaltimus žmoniškumui arba karo nusikaltimus, pareiškėjo procesiniuose dokumentuose išdėstyti tik deklaratyvaus turinio teiginiai, grindžiami ne faktiniais duomenimis, bet samprotavimais ar prielaidomis (nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi). Būtent paties pareiškėjo procesinių dokumentų turinys suponuoja, kad pareiškime nurodytos aplinkybės yra grindžiamos asmeninėmis prielaidomis, o pareigūnai, atlikdami veiksmus, turėtų šias prielaidas patikrinti. Ikiteisminis tyrimas negali būti pradėtas ir atliekamas vien tam, kad būtų patikrintos prielaidos ar galimos pareiškėjo keliamos versijos, jeigu iki tol nėra gauta duomenų, kurie leistų manyti, kad buvo padaryta veika turinti nusikaltimo požymių. Pareiškėjo procesiniuose dokumentuose nurodyti atlikti veiksmai taip pat nepaneigtų aukščiau šiame nutarime išdėstytų motyvų.

Pažymėtina, kad Skundžiamame nutarime gana išsamiai aptarti visi pareiškėjo procesiniuose dokumentuose keliami argumentai. Įvertinus Skundžiamame nutarime išdėstytus argumentus, taip pat šiame prokuroro nutarime išdėstytus nutarimo priėmimo motyvus, laikytina, kad šie Skundžiamo nutarimo motyvai yra išsamūs, pagrįsti duomenų visuma ir aktualiu teisiu reglamentavimu, dėl to šiems Skundžiamo nutarimo motyvams pritartina, jų nekartojant.

Remiantis išdėstytais motyvais, įvertinus pareiškėjo Grant Arthur Gochin procesiniuose dokumentuose išdėstytas aplinkybes, pripažįstama, kad medžiagoje nenustatyta, kad pareiškėjo nurodyti asmenys, rašę, publikavę ar kitaip prisidėję prie šių straipsnių viešinimo, veikdami tiesiogine tyčia, viešai grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu neigė ir menkino genocido ar kitus nusikaltimus žmoniškumui arba karo nusikaltimus, taip pat pareiškėjo procesiniuose dokumentuose išdėstyti deklaratyvaus turinio teiginiai, grindžiami ne faktiniais duomenimis, bet samprotavimais ar prielaidomis (nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi). Tai sudaro savarankišką pagrindą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 170-2 str. 1 d.

Antra, medžiagoje nenustatyta, kad pareiškėjo nurodytų asmenų, rašiusių, publikavusių ar kitaip prisidėjusių prie šių straipsnių viešinimo, veiksmai buvo tokio pavojingumo laipsnio, dėl kurių turėtų būti taikoma griežčiausia atsakomybė (*ultima ratio*) – baudžiamoji atsakomybė. Tai sudaro savarankišką pagrindą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 170-2 str. 1 d.

Nuorašas tikras
Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius
2026-10-29

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad siekiant užkirsti kelią neteisėtoms veikoms ne visuomet yra tikslinga tokią veiką pripažinti nusikaltimu, taikyti pačią griežčiausią priemonę – kriminalinę bausmę. Todėl kiekvieną kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.) (*Konstitucinio Teismo 1997 m. lapkričio 13 d., 2005 m. lapkričio 10 d., 2017 m. kovo 15 d. nutarimai*). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo nutartyse yra konstatavęs, kad baudžiamoji atsakomybė demokratinėje visuomenėje turi būti suvokiama kaip kraštutinė, paskutinė priemonė (lot. *ultima ratio*), naudojama saugomų teisinių gėrių, vertybių apsaugai tais atvejais, kai švelnesnėmis priemonėmis tų pačių tikslų negalima pasiekti (*kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-369/2009, 2K-262/2011 ir kt.*). Todėl situacijos, kai padaryti nedidelio pavojingumo nusižengimai kriminalizuojami kaltinant asmenį nusikalstamos veikos padarymu, neanalizuojant, ar pakankamas padarytų veiksmų pavojingumas, neįvertinant kitų teisės šakų veiksmingumo atkuriant pažeistas teises, nėra teisingos, tai neatitinka baudžiamųjų įstatymų paskirties (*kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-161/2012, 2K-160/2013, 2K-257/2014*).

Įvertinus aukščiau išdėstytas duomenimis pagrįstas aplinkybes ir motyvus, Skundžiamame nutarime išdėstytus argumentus, pripažintina, kad asmenų, rašiusių, publikavusių ar kitaip prisidėjusių prie šių straipsnių viešinimo, veiksmai nėra tokio pavojingumo laipsnio, kad turėtų būti taikoma griežčiausia atsakomybės forma (*ultima ratio*) – baudžiamoji atsakomybė.

Be to, įvertinus, kad pareiškėjas savo procesiniuose dokumentuose kelia, kaip pripažinta, istorinių aplinkybių nurodymo aplinkybes ir jų pasakojimo išsamumo klausimą, kad šis klausimas yra susijęs su BĮ Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekos veikla, kuriai priklauso LNB Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, kuris rengia Visuotinę lietuvių enciklopediją (VLE), nutariama, kad tų pačių tikslų galima pasiekti pareiškėjo skundą pagal kompetenciją persiuntus nagrinėti BĮ Martyno Mažvydo bibliotekai.

Remiantis išdėstytais motyvais, medžiagoje nenustatyta, kad pareiškėjo nurodytų asmenų, rašiusių, publikavusių ar kitaip prisidėjusių prie šių straipsnių viešinimo, veiksmai buvo tokio pavojingumo laipsnio, dėl kurių turėtų būti taikoma griežčiausia atsakomybė (*ultima ratio*) – baudžiamoji atsakomybė. Tai sudaro savarankišką pagrindą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą pagal BK 170-2 str. 1 d.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą teisinį reglamentavimą, jį aiškinančią teismų praktiką, išsamiai išanalizavus ikiteisminio tyrimo duomenų visetą, vadovaujantis BPK 168 str. ir 3 str. 1 d. 1 p., pripažintina, kad ikiteisminio tyrimo metu nebuvo nustatyti būtinieji nusikalstamos veikos, numatytos BK 170-2 str. 1 d., požymiai, procesiniuose dokumentuose išdėstyti deklaratyvaus turinio teiginiai, grindžiami ne faktiniais duomenimis, bet samprotavimais ar prielaidomis (nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi), taip pat tyrime nenustatyta, kad asmens veiksmai buvo tokio pavojingumo laipsnio, dėl kurių turėtų būti taikoma griežčiausia atsakomybė (*ultima ratio*) – baudžiamoji atsakomybė.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 str. 1 d. 1 p., 168 str., n u t a r i a :

Nuorašas tikras
Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius
2026-10-29

1. Atmesti Grant Arthur Gochin skundą (reg. Nr. AP-32871). 2. Pareiškėjo skundą papildomai pagal kompetenciją persiųsti nagrinėti BĮ Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, 3. Vadovaujantis BPK 168 str. 5 d., nutarimas per 7 d. nuo nutarimo nuorašo gavimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus miesto apylinkės teismo (Laisvės pr. 79 A, Vilnius) ikiteisminio tyrimo teisėjui.		
Nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso BPK 168 str. nustatyta tvarka Vilniaus miesto apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui per 7 dienas nuo nutarimo gavimo dienos.		
Nutarimą priėmė	Prokuroras	Edvinas Navickas

Nuorašas tikras
Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius
2026-10-29

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius 191884691, Rinktinės g. 7, LT-09201 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	ATMESTI SKUNDĄ
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-10-29 Nr. IBPS-V-2891028-26
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-02-04 16:07:46 iki 2028-02-04 16:07:46. Veiksmą atliko 2026-10-29 22:37:00 (GMT+02:00) Edvinas Navickas, Prokuroras, Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius "Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-02-04 16:07:46 iki 2028-02-04 16:07:46. Veiksmą atliko 2026-10-29 22:37:01 (GMT+02:00) Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	IBPS sistema, versija 1.4.7
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2026-10-29 22:37:06)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir jį atspausdinęs darbuotojas	Nuorašą suformavo IBPS sistema 2026-10-29 22:37:06 Prokuroras Edvinas Navickas
Medžiagos Nr.	M-2-02-00838-26

Nuorašas tikras
Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros 3-asis skyrius
2026-10-29